

LETNA KONFERENCA ICME/ICOM 1991 V MUENCHNU

RALF ČEPLAK

Od 13. do 20. oktobra 1991 je v Muenchnu potekalo skupno zasedanje

- Nemškega društva za neevropsko etnologijo (Voelkerkunde)
- Avstrijskega etnološkega društva
- Dunajskega antropološkega društva
- Berlinskega antropološkega društva in
- Društva za etnologijo in prazgodovino

Zasedanje je bilo razdeljeno na več simpozijev, v okviru katerih so predstavili posamezni strokovnjaki svoje referate, po referatih pa je tekla diskusija.

Simpoziji so imeli skupne naslovne teme kot npr:

- Razvojna etnologija
- Zgodovina etnologije
- Vprašanja študija etnologije
- Delo v neindustrijskih družbah
- Uporaba računalnika v etnologiji
- Etnologija konfliktov
- Metode arhitekturnega raziskovanja
- Premostitev nepremostljivega: norci, čarovniki, ritualni klovni
- Evropi kultur naproti. Spremembe v vzhodni Evropi in njihov vpliv na muzejsko delo in še cela vrsta drugih.

Zadnje imenovan simpozij (Evropi kultur naproti. Spremembe v vzhodni Evropi in njihov vpliv na muzejsko delo) je bil hkrati tudi letno srečanje organizacije ICME - Mednarodnega komiteja etnografskih muzejev, ki deluje v okviru ICOM-a (Mednarodne organizacije muzejev) pri UNESCO.

Zbrali smo se člani ICME-ja, sami muzejski delavci iz najrazličnejših etnografskih muzejev. Na tem simpoziju sem tudi sam sodeloval z referatom.

Uvodne besede sta imela podpredsednik ICME-ja David Boston direktor Horniman muzeja iz Londona ter Martin Proesler, svobodni etnolog, ki sodeluje z Linden muzejem (muzejem neevropskih kultur) v Stuttgartu.

Vinoš Sofka, član izvršnega odbora ICOM, sicer pa dolgoletni predsednik ICOFOM-a (mednarodnega komiteja za muzeologijo) ter vodja Statens Historiska Museum-a iz Stockholma je v svojem referatu MUZEJI, MUZEOLOGIJA IN SPREMINJAJOČI SVET izpostavil problem velikih socialnih, ekonomskih in kulturnih sprememb, ki se dandanašnji odvijajo v bivših totalitarnih režimih v centralni in Vzhodni Evropi in prinašajo s seboj izredne preobrate v političnih sistemih in strukturah teh družb. Muzeji v teh geopolitičnih območjih se srečujejo z novimi situacijami in novimi zahtevami. Kot svobodne kulturne inštitucije v službi družbe morajo ne le ohranjati materialne dokaze bližnje zgodovine preteklih desetletij in tudi sedanjih sprememb temveč tudi sodelovati v življenju svoje okolice

in ji pomagati na poti k pravi demokraciji. Poleg tega morajo iskreno poravnati račune s preteklostjo in uporabo oz. izrabo muzejev za namene totalitarnih režimov.

To bo dolgotrajen proces, ki bo zahteval osveščenost in trdo delo.

Muzeologija kot teoretična osnova in ICOMov kodeks profesionalne etike pomenijo pomembno orodje za izpeljavo teh nalog.

Vplivi omenjenih sprememb na mednarodne odnose prizadetih držav ter na druge države oz. družbe po svetu, ki še vedno živijo v podobnih razmerah kot so do nedavna živele države centralne in vzhodne Evrope so več kot očitni. Resne objektivne analize preteklosti teh problemov, ki so nastali ob spremembah lahko v veliki meri pomagajo muzejem in muzejskim strokovnjakom, ki se soočajo ali se bodo v kratkem soočili s podobno situacijo.

Damodar Frlan, predsednik nacionalnega ICOM komiteja Hrvaške in hkrati direktor Etnografskega muzeja iz Zagreba je v svojem referatu ETNOGRAFSKI MUZEJI NA HRVAŠKEM: MED POSTMODERNO EVROPO IN PREMODERNO REALNOSTJO predstavil sedanji položaj muzejev na Hrvaškem, s posebnim ozirom na etnografske muzeje v zvezi s specifično politično, kulturno in profesionalno situacijo. V mnogih ozirih so muzejske aktivnosti pod močnim vplivom postmoderne situacije v Evropi (ki jo karakterizira eklekticizem, pluralnost in enotnost idej in kultur, unifikacija Evrope, izginjanja perspektive, ki jo je povzročala kriza in dekadenca kulture). Po drugi strani, pa se hrvaški muzeji soočajo s situacijo, ki jo motijo oz. nanjo vplivajo stara mentaliteta in nove politične okoliščine - naraščanje nacionalističnih občutkov, vojna in nevarnost destrukcije kulturnih spomenikov, potrebe po izražanju nacionalne identitete. V nekaterih aspektih je moč opisati te razmere kot karakteristične za pre-moderno Evropo.

Jana Souckova, predsednica nacionalnega ICOM komiteja Češkoslovaške in hkrati direktorica Naprstkovega muzeja azijskih, afriških in ameriških kultur v Pragi je v svojem referatu SPREMEMBE V ETNOGRAFSKEM MUZEJU V PRAGI obravnavala funkcijo antropološkega muzejskega dela, kot jo je definirala: uradna kulturna politika nekdanje socialistične Češkoslovaške v nasprotju z aktualnim delom čeških in slovaških muzejev. Ti neuradno izdelani koncepti pomenijo splošno vodilo za bodoče delo muzejev. Opozorila nas je tudi na problematiko financ, varovanja, muzejske zaščite ter slabega stanja muzejskih stavb.

Tamas Hoffmann, generalni direktor Neprajzi Museuma v Budimpešti nam je v svojem referatu ETNOGRAFSKE ZBIRKE NA MADŽARSKEM predstavil kratko zgodovino etnografije in etnografskih muzejev na Madžarskem od 1803 do danes in ob tem izpostavil medsebojno povezavo evropske in "neevropske" etnologije oz. etnografije kot jo imenujejo na Madžarskem. Podal je tudi pregled aktivnosti ki jih muzeji opravljajo ter problemov s katerimi se srečujejo.

Lothar Stein, direktor Voelkerkundemuseum Leipzig je s svojim referatom TEŽAVE Z LASTNINSKIMI PRAVICAMI, KI SE NANAŠAJO NA MUZEJSKE PREDMETE - IZKUŠNJE V LEIPZIGU DANES posegel v izredno perečo in aktualno (tudi za nas)

problematiko s katero se soočajo praktično vsi muzeji bivših socialističnih dežel. Muzej neevropskih kultur (Voelkerkundemuseum Leipzig) se sooča z zahtevami številnih privatnih zbiralcev kot tudi muzejev, ki želijo dobiti vrnjene njihove nekdanje predmete.

Silvia Dolz, Voelkerkundemuseum Dresden, kustodinja etnologinja - afrikanistka je prav tako načela v svojem referatu SOOČANJE S SOVRAŠTVOM DO TUJEGA IN DO TUJCEV. NEKATERI POGLEDI NA DELO DRESDENSKEGA MUZEJA NEEVROPSKIH KULTUR izredno perečo in občutljivo problematiko vse večje sovražnosti do tujcev, tujih kultur... Avtorica je najprej analizirala stanje in delo glavnih muzejskih področij: zbiranja, varovanja, raziskovanja, razstavljanja, pedagoškega dela in stikov z javnostjo v Muzeju neevropskih kultur v Dresdenu pred političnim prevratom v Nemški demokratični republiki. Leta 1989 so nastale nove razmere v Vzhodni Nemčiji. Razvilo se je izrazito sovraštvo do tujcev, priseljencev z drugih koncev vzhodne Evrope in do ljudi, ki želijo politični azil. Voelkerkundemuseum Dresden se je angažiral v smeri osveščanja in razbijanja predsodkov. Kot vodilo pri svojem delu si je muzej zadal večjo pozornost publiki ter konkretnim problemom družbe z namenom, da jih reflektira v muzejskih aktivnostih.

Sam sem sodeloval z referatom z naslovom "THE TIMES THEY ARE A- CHANGIN'" (Bob Dylan), Yesterday, today and tomorrow - Museum of Noneuropean Cultures in Slovenia oz. Časi se spreminjajo, včeraj, danes in jutri - Muzej neevropskih kultur v Sloveniji.

V referatu sem predstavil razvoj omenjenega muzeja v kontekstu slovenske muzejske scene ter spremembe po revolucionarnem valu velikih sprememb v zadnjih letih, ki je preplaval vse vzhodno evropske, bivše socialistične države ter v kontekstu jugoslovanske specifičnosti lanskoletne destrukcije in razpada. Omenjeni muzej služi lahko kot vrsta "case study" - študija posameznega primera muzeja, ki se želi razviti v normalen "userfriendly" - prijazen za uporabnika (publiko) muzej toda katerega so prekleli vsi bogovi.

Goričane, 11.3.1992